

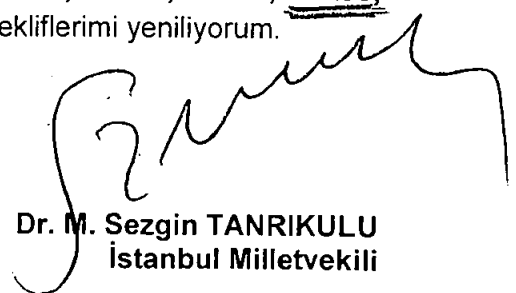

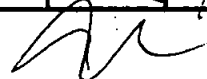
T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 24.11.2015
Sayı: 196-236

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

25. Döneme ait 4965, 5291, 5293, 5296, 5711, 5713, 5714, 5718, 5779, 5987, 6442, 6673, 6786, 6788, 7312, 8147, 8149, 8152, 9234, 9567, 9570, , 10107, 10111, 10114, 10887, 11122, 13142, 13143, 13146, 15248 15523, 15524, 16535, 16694, 17646, 21780, 23657, 24261, 24489, 26619 ve 27305 evrak numaralı Kanun Tekliflerimi yeniliyorum.

Saygılarımla.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İşleri			
Esas Komisyon	Anayasa			
Tarih:	22 Aralık 2015		E. No: 21271	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
				
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
24 Kasım 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
24 Kasım 2015
No: 5337

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 16 Eylül 2015

Sayı : 476

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

‘Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’da Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Sezgin TANRIKULU

İstanbul Milletvekili

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
16 Eylül 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
16 Eylül 2015
No: 21780

GEREKÇE

Türkiye’de yerel seçimlerde %17’leri bulan adaletsiz ve antidemokratik bir baraj sistemi uygulanmaktadır.

12 Eylül darbe rejimden kalan seçim kanunları nedeniyle genel seçimlerde %10’luk seçim barajının yol açtığı ulusal düzeydeki temsil krizi, yerel seçimlerde daha ağır bir şekilde yaşanmakta, kimi durumlarda %17’den fazla oy alan parti bile belediye meclislerine üye gönderememektedir.

Nitekim 2014 yerel seçimlerinin resmi sonuçlarına göre belediye meclisi seçimlerinde CHP, Gediz’in Eskigediz Beldesinde %17,11 oranında oy almasına rağmen belediye meclisinde temsil edilme hakkından yoksun kalmıştır. CHP’nin, %10 ile %17,11 arasında oy aldığı tam 86 belediyede aynı durum söz konusudur ki, bu belediyelerin içinde Osmaniye (%10,6), Kastamonu (%10,85), Isparta (%12,3) il belediyeleri de, Yusufeli (%14,01), Evren (%16,66), Çamlıhemşin (%15,43) Yenice (%16,84) gibi ilçe belediyeleri de bulunmaktadır.

Seçim sistemindeki bu adaletsizlik, seçim bölgesine göre her parti için geçerli olabilmektedir. Örneğin; MHP, Kırıkkale Bahşili’de %17,15 ve Amasya Hamamözü’nde %17,39 oranında oy almasına rağmen, AKP Şırnak Uludere’de %17,02 oy almasına rağmen belediye meclislerine üye gönderememişlerdir.

İl genel meclisi seçimlerinde de aynı adaletsizlik söz konusudur. Örneğin MHP, Bolu’da %16,09, Artvin’de %14,22 ve Zonguldak’ta %11,42; Saadet Partisi ise Rize’de %10,98 oranında oy almasına rağmen il genel meclislerine üye gönderememişlerdir.

Yerel seçimlerdeki sistemin, genel seçimlerden daha antidemokratik bir nitelik taşıdığını vurgulamak için, %10 temel alınarak verilen bu örnekler, birçok belediyede %3’ün üzerinde oy alan partiler ve bu partilere oy veren yurttaşlarımızın uğradığı haksızlığın sadece bir bölümünü ifade etmektedir.

Bir darbe dönemi kanunu olan, 2972 Sayılı ‘Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’ nedeniyle sonuçta asıl olarak yurttaşlarımız haksızlığa uğramakta ve temsil hakkından yoksun kalmaktadır.

Bilindiği gibi, 1961 Anayasası ile kurulan çoğulcu, demokratik düzene bir tepki olarak ortaya çıkan faşist 12 Eylül rejimi, “yönetimde istikrar” bahanesiyle çoğunlukçu, antidemokratik bir düzen yaratmış ve azınlıkta olanı, çoğunluğun iradesine mahkûm etmiştir. Son 30 yıldır kenetlerimizi ve muhalefette kalan partilere oy veren seçmeni çoğunluğun rantçı ve hukuka aykırı politikalarına mahkûm eden de bu düzendir.

1984 yılına gelinceye kadar Türkiye’de belediye meclisi ve il genel meclisi seçimlerinde d'Hondt usulü nispi temsil sistemi uygulanırken, 1984 yılında çıkarılan bu yasa ile sisteme bir de, onda birlik baraj uygulaması getirilmiştir.

Onda birlik sisteme göre bir seçim çevresindeki geçerli oyların onda biri, tüm partilerin ve bağımsızların aldıkları oylardan ayrı ayrı çıkarılmaktadır. Bu çıkarma işleminden sonra oyu kalmayan partiler tasnif dışı bırakılmakta, oyu kalanlar bile çoğu kez belediye veya il genel meclisine üye gönderememektedir.

Bu sistemin tek kazananı her seçim bölgesinde en fazla oyu alan parti olmaktadır. Örneğin, Düzce’nin Çilimli ilçesinde oyların %65,6’sını alan AKP, belediye meclis üyelerinin tamamına

(%100'üne) sahip olurken, %16,81 oy alan MHP de, %12,49 oy alan CHP de belediye meclisine üye gönderememiştir.

Türkiye geneline bakıldığında, AKP'nin belediye meclisleri için kullanılan oyların %42,87'sini alarak belediye meclis üyeliklerinin %51,37'sini elde ettiği; CHP'nin ise %26,34 oyla belediye meclisi üyeliklerinin ancak %20,30'unu alabildiği görülmektedir.

Seçim sistemlerinde baraj uygulamasının en büyük gerekçesi "yönetimde istikrar" anlayışıdır. Bu, belli oranlarda "genel seçimler" için makul görülebilir. Nitekim CHP genel seçimlerde barajın %3'e düşürülmesi için kanun teklifi vermiştir. Avrupa Birliği ülkelerinin genelinde de bu oran %5'i geçmemektedir.

Ancak yerel seçimlerde "yönetimde istikrar" gibi bir gerekçeye sığırılamaz. Çünkü başkan zaten ayrı olarak "çoğunluk" esasına göre, belediye meclisi ise ayrı olarak nisbi temsil esasına (fakat ne yazık ki işte bu "onda birlik kesme baraj" ve kontenjan usullerine) göre seçilmektedir.

Anayasanın 67. Maddesine göre, "Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir."

Mevcut yasal düzenleme "temsilde adalet" ilkesini hiçbir şekilde sağlamamakta, "yönetimde istikrar ilkesi" ise belediye başkanı ayrı bir oylama ile çoğunluk esasına göre seçildiği için kısmen sağlamaktadır. Burada "yönetimde istikrar" ilkesini zayıflatan husus ise, kontenjan adaylarının belediye başkanlığı seçiminde değil, belediye meclis üyeliği seçiminde en çok oyu alan partiye verilmesinden kaynaklanmaktadır.

Demokrasilerde asıl olan yurttaşların hayatını ve geleceğini etkileyecek her konuda eşit ve özgür bir şekilde söz hakkına sahip olmasıdır.

Üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği ülkelerinde seçim barajları sürekli düşürülürken Türkiye'de yerel meclislerin oluşumunda %17'lere varan bir baraj sisteminin olması demokratik sistemi çökerttiği gibi kentlerimizde çevreye, insana ve hukuka duyarsız her türlü rantçı, yıkıcı ve haksız politikanın da önünü açmaktadır.

Sonuç olarak, 12 Eylül Darbe rejimi seçim kanunları ve siyasi partiler kanunu ile hala en yıkıcı şekilde Türk siyasi hayatını şekillendirirken, bunları görmezden gelip, sözde demokratikleşme adına "Anayasayı değiştirelim, hodri meydan!" çıkışları yapmak inandırıcılıktan da samimiyetten de uzaktır.

Türkiye'de demokratikleşmenin birinci adımı, şüphesiz bir şekilde seçim kanunlarının adil ve demokratik bir niteliğe kavuşturulmasıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile il genel meclisi ve belediye meclisi seçimlerinde “onda birlik baraj” uygulamasının kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Madde ile İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerine seçilenlerin tespitinde, onda birlik baraj uygulamasına ilişkin düzenlemelerin madde metninden çıkarılması ve belediye meclislerinin kontenjan üyelerinin seçiminde belediye meclisi için yapılan seçim sonuçlarının değil, belediye başkanlığı için yapılan seçim sonuçlarının esas alınması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme Maddesidir.

**MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ
SEÇİMİ HAKKINDA KANUN'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 18/1/1984 tarih ve 2972 sayılı Kanunun 2 inci maddesinin 2 inci fıkrasında geçen "onda birlik baraj uygulamalı" ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 18/1/1984 tarih ve 2972 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Siyasi partilerin ve bağımsız adayların elde ettikleri il genel meclisi ve belediye meclisi asıl üye sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:

Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Bu sayılar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... şeklinde devam edilmek suretiyle o seçim çevresinin çıkaracağı asıl üye sayısına ulaşınca kadar bölünür. Elde edilen paylar, siyasi parti ayırımı yapılmaksızın, en büyüktен en küçüğe doğru sıralanır Belediye ve il genel meclisi üye tamsayısı kadar üyelikler, bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara, sayıların büyüklük sırasına göre tahsis olunur.

Son kalan asıl üyelikler için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde bunlar, aralarında ad çekmek suretiyle, tahsis yapılır.

10 uncu madde uyarınca kontenjan adayı gösterilen belediye meclis üyesi seçim çevrelerinde bu maddeye göre yapılan bölme işlemi kontenjan sayısı çıkarılmak suretiyle yapılır. Kontenjan adayı gösterilen bu seçim çevrelerinde **belediye başkanlığı için yapılan oylamada** geçerli oyların en çoğunu almış olan siyasi partinin kontenjan adayları belediye meclis üyeliğini kazanmış olurlar.

Büyük şehirlerde, kontenjan adaylığından belediye meclisi üyeliğine seçilenlerden birinci sıradakiler bu Kanunun 6 ncı maddesinde belirtilen oranla sınırlı kalmak kaydı ile Büyükşehir Belediye Meclisine katılırlar."

MADDE 3- Bu Kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

